

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ "КИЇВСЬКИЙ
АВІАЦІЙНИЙ ІНСТИТУТ"
(Україна)**

**SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
(Republika Hrvatska)**

**GESELLSCHAFT FÜR DEUTSCHE SPRACHE [GfDS]
(Deutschland)**

**ПОДОЛАННЯ МОВНИХ ТА
КОМУНІКАТИВНИХ БАР'ЄРІВ:
ОСВІТА, НАУКА, КУЛЬТУРА**

Збірник наукових праць

Київ 2025

УДК 378.14 - 057.4:009(063)

ISBN 978-617-7990-01-6

Рекомендовано до друку Вченою радою факультету психології, комунікацій та перекладу Державного університету «Київський авіаційний інститут» (Протокол № 4 від 10 листопада 2025 р.)

Рецензенти:

Наталія	докторка педагогічних наук,
Пазюра	професорка, Державний
	університет «Київський
	авіаційний інститут»

Олена	докторка педагогічних наук,
Ковшар	професорка, Криворізький
	державний педагогічний
	університет

Подолання мовних та комунікативних бар'єрів: освіта, наука, культура: збірник наукових праць / за заг. ред. О.В. Ковтун. Київ: Д У «КАІ», 2025. 429 с.

Збірник містить матеріали XIII Міжнародної науково-практичної конференції «Подолання мовних та комунікативних бар'єрів: освіта, наука, культура», що відбувалася 14-15 листопада 2025 року на кафедрі іноземних мов і перекладу факультету психології, комунікацій та перекладу Державного університету «Київський авіаційний інститут».

Автори несуть персональну відповідальність за наукову вірогідність і коректність розміщених у збірнику матеріалів.

© Колектив авторів, 2025

© Державний університет
«Київський авіаційний інститут», 2025

Ольга Ільчук
Київський столичний університет
імені Бориса Грінченка
м. Київ (Україна)

Фоностилiстичнi особливостi реалiзацiї звукiв сучасної нiмецької мови

***Анотація.** Реалізація фонем у мовленні обумовлюється фоностилiстичними факторами, що досліджено на прикладі реалізації глотального приступу нiмецької мови у засобах масової комунікації. Значимими факторами реалізації фонем нiмецької мови є зокрема національний стандарт та регіональні особливості нiмецької вимови.*

***Ключові слова:** фоностилiстика, глотальний приступ, нiмецька мова.*

Phonostylistic features of the implementation of sounds in the modern German language

***Abstract.** The implementation of phonemes in speech is determined by phonostylistic factors, which is studied on the example of the implementation of the glottal stop of the German language in the mass media. Significant factors in the implementation of phonemes of the German language are, in particular, the national standard and regional features of German pronunciation.*

***Keywords:** phonostylistics, glottal stop, German language.*

На формування та розвиток нiмецької мови та мовлення, зокрема особливостей вимови, безпосередньо впливає використання представниками соціуму електронних засобів масової комунікації, оскільки мова функціонує та змінюється у процесі соціальної комунікації. Реалізація голосних фонем нiмецької мови,

зокрема глотального приступу, виявляє фоностилістичні особливості у мовленні засобів масової комунікації.

Професійне мовлення німецьких телеведучих та модераторів передбачає дотримання встановлених норм стандартної вимови, але насправді у їх мовленні спостерігаються суттєві відмінності між кодифікованою нормою та мовленнєвою реальністю, зокрема існують суттєві розбіжності реалізації глотального приступу німецької мови, як і у реальному мовленні глотальний приступ виявляє варіативність [1, 2]. У мовленні німецьких дикторів встановлено високий ступінь варіативності вживання глотального приступу у групі біфонемних сполучень голосних, коли такі голосні вимовляються з глотальним приступом, без глотального приступу, та глотальний приступ більш частотно реалізується перед голосними звуками високого та середнього ступенів підняття [1, с. 14-22].

Значна варіативність реалізації глотального приступу відзначено у професійному підготовленому мовленні німецьких дикторів та модераторів, коли повна глотальна змичка витісняється глоталізацією та наступним переходом до безшовної реалізації [2, с. 13-16], що свідчить про зміни у функціонуванні глотального приступу німецької мови у реальному мовленні. У підготовленому читанні частіше наявний глотальний приступ, а у підготовленому говорінні частіше глотальний приступ відсутній або реалізується як безшовний перехід. Разом з тим перед коротким відкритим ненапруженим звуком [a] глотальний приступ найчастіше наявний, не залежить від позиційно-комбінаторних факторів та реалізується у підготовленому читанні та говорінні у більш ніж половині випадків.

Можливою є реалізація глотального приступу в позиціях, які не передбачені стандартом вимови, як і відсутність глотального приступу у позиціях, які

передбачені нормою вимови, а також розбіжність між вимовною нормою та реалізацією глотального приступу на фоностилестичному рівні [4, с. 81].

Мова засобів масової інформації представляє автентичні розмовні стандартні варіанти [5, с. 206-207]. Під час прес-конференції, яка поєднує підготовлене та вільно продукowane мовлення, сильніше виявляються редукації, асиміляції, елізії звуків та наявна реалізація голосних у біфонемних поєднаннях з глотальним приступом (наприклад, у слові *variieren*), що не передбачено стандартом федеративно-німецької вимови, до того ж реалізація глотального приступу у таких випадках взагалі не є нормою для австрійського та швейцарського стандартів вимови.

Варіативність реалізації фонем, зокрема глотального приступу німецької мови, залежить від ряду фоностилестичних факторів, які своєю чергою пов'язані з (ко)артикуляційними та суперсегментними характеристиками звуків, та відрізняється частотою використання варіантів фонем у підготовленому та непідготовленому мовленні. Важливим чинником варіативності реалізації фонем німецької мови є належність мовлення до певного національного стандарту німецької вимови та регіональні особливості вимови.

Список використаних джерел

1. Гришина Т.В. Функціонування глотального приступу в німецьких біфонемних сполученнях голосних (інструментально-фонетичне дослідження). автореф. дис. ... канд. філол. наук. Одеса: Фенікс, 2010. 29 с.
2. Фрумкіна, А. Л. Фоностилестична варіативність приступів голосних у федеративно-німецькому теледискурсі (інструментально-фонетичне дослідження) [Текст] : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04 /

Фрумкіна Арина Леонівна; Одес. нац. ун-т ім. І.І. Мечникова. Одеса, 2015. 20 с.

3. Стеріополо О. І. *Фонетика і фонологія німецької мови. Теоретичний курс = Phonetik und Phonologie des Deutschen* : підруч. для студентів, викл. закл. вищ. освіти та науковців; Київ. нац. лінгвіст. ун-т. 2-ге вид., перероб. і допов. Київ : Ліра-К : КНЛУ, 2020. 395 с.

4. Frumkina, A. Phonologische merkmale des glottisschlageinsatzes beim vorlesen im bundesdeutschen fernsehdiskurs. *Одеський лінгвістичний вісник*, 2018, 11, С. 78-85.

5. Verbytska T; Maltseva M. Modifikationsbesonderheiten der Phoneme in der gesprochenen deutschen Mediensprache. In: The 4th International scientific and practical conference "Contemporary challenges of society and ways to overcome them" (January 30-February 02, 2024) Tallinn, Estonia. International Science Group. 2024. 297 p. 2024. p. 205.